Finn Magnusen

Om de oldnordiske Gilders Oprindelse, Indretning m. m.

Kbh. 1829.

Om

de oldnordiske Gilders

Oprindelse og Omdannelse m. m.

Et Brudstykke af Forelæsninger over *Ynglinga Saga;*
(til dens 5te Kapitel)

ved

Finn Magnusen,
Professor, Geheime-Archivarius og Ridder af Dannebroge.

(Særskilt aftrykt af Tidsskrift for Nordisk Oldkyndighed).

Kiöbenhavn, 1829.
Trykt i det *Poppske* Bogtrykkerie.

De tre herommeldte store aarlige Offerfester, hvori alle Folkets frie eller nogenledes anseete Mænd, skulde samles til et offentlige Gilde, vare:

1) *Vetrarblót*, Vinteroffer, der holdtes ved Vinterens Begyndelse, som efter den gamle Kalender paa forskjellige Maader sattes til den senere Hælvte af vor October eller November Maaned. Vi vide af andre Beretninger, at Solguden *Freyr* især dyrkedes ved denne Offring, og det passer meget got til vor Forfatters Udsagn, at man da offrede for et got Aar. Ellers synes dette og at have tildels været de almindelige Höstfesters Bestemmelse. I deres Sted kom Mickelsdag, Allehelgensdag og Mortensdag i de katholske Tider, (den mellemste vel især) istedenfor de almindelige Offerhöjtider til Alfer og Diser. Vi maa nemlig erindre, at Kristendommens förste Lærere og Udbredere fulgte det Princip at forlægge den nye Religions Fester til den Tid, da Hedningerne plejede at komme sanme til offentlige Höjtideligheder, som for dem havde religieus Betydning. Naar vi see hen til slige Festers förste Oprindelse, saa finde vi den overalt i Naturens og Verdenslivets aarlige Aabenbaringer, hvori de ældste Folk troede at finde Guddommens umiddelbare Paavirkning, og hvorom deres Præster havde opfundet en Mængde mythiske Sagn, som havde Hensyn til Aarslöbets og Tidsudregningens mystiske Indklædning, hvis rigtige Betydning de holdt skjult for den store Hob. Saare naturligt var det ellers, at Höstens gyldne Dage og rige Overflod opfordrede Folket til store

Sammenkomster, for at nyde de da sig tilbydende Glæder, i Fællesskab og broderlig Enighed, hvorfra de hos alle nogenlunde civiliserede Folk forekommende Höstfester og Höstgilder. Naturligt var det og, at man da især frembar sin Tak for oppebaarne og Bön for de tilkommende Goder, til de Guddomme, som man ansaa for at være Frugtbarhedens Givere. Hos os vare disse *Freyr* og *Freya.* Vi vide bestemt at *Freyr* dyrkedes i den Henseende af Mændene ved Höstfesten, og vi kunne formode at Qvinderne da ogsaa i Særdeleshed henvendte sig til hans Söster *Freya.* Hine Hedendommens almindelige Offerfester, som *Odin* siges at have stiftet eller paabudet, skulde sandsynligvis egentligst holdes af et helt Distrikts frie Indvaanere, i eller ved dets Tempel, under den hierärkiske Hövdings eller Præste-Drottens Forsæde og Bestyrelse. Rige Mænd plejede og at indbyde Gjæster til slige Gilder desforuden, henimod den Tid, da de offentlige Offerfester holdtes. Da Kristendommen indförtes i Norden, kunde Offergilderne ikke længer finde Sted ved Templerne, eller paa den gamle Maade — men Almuen vilde dog ingenlunde give Slip paa slige almindelige eller offentlige Gilder eller Glædeslaug. I Hagen Adelsteens norske Love (de sidste i den hedenske og tillige de ældste i den kristne Periode) saavelsom i de fölgende, bleve saaledes hine *tre Folkefester* — med Undtagelse af de hedenske Ritus — befalede at holdes almindeligen i Landet, nemlig mod *Vinteren*, i *Vinteren* og om *Sommeren* — paa den Maade at Beværtningen gik paa Skifte, og at et til Huslejlighed og andre Omstændigheder passende Antal Husfædre kom sammen paa et dertil bestemt Sted i Böygden, hvortil enhver, som oftest skulde medbringe et til hans Formue svarende Bidrag af gode Födevarer; stærkt Öl skulde i Almindelighed brygges til denne Lejlighed, af den Husfader, hos hvem Gildet stod. Om Höstgilderne fin-

des det bestemt at de skulde være dobbelte, da det hed saaledes, at *Manden* gav et og *Konen* et andet. Rimeligvis besögtes da disse af de forskjellige Kjön. Ligesom vi vide, at vore Forfædre ved deres offentlige Gjæstebude drak Skaaler til Gudernes Ære, og ligesom Offerpræsten eller Hövdingen forhen signede Maaltidet og Drikken, saa blev det ogsaa nu befalet, at Höstgildet "skulde velsignes ved en Taksigelse til Christus og Maria" — uden Tvivl isteden for de gamles: *Freyr* og *Freya* eller *Frigga* — "for got Aar (eller god Tid) og Fred." Paa denne Maade som dette Gilde saaledes holdtes i Kristendommen, kunde ingen vis Dag bestemmes dertil, men Loven befalede dog at det i det seneste skulde holdes inden Alle-Helgensdag, som nu indfalder aarligen den 1ste November. Der er da ingen Tvivl om, at det substitueredes isteden for den gamle Offerfest, der holdtes henimod Vinterens Begyndelse. Mærkværdigt er det, at hvem der forsömte at bidrage dertil, straffedes med Böder til Biskoppen; disse have i Hedendommen uden Tvivl tilfaldet Drotten eller Tempelforstanderen. I den kristne Religion finde vi ingen Grunde til hine verdslige Gilders Paabud, hvorfor vi ikke kunne andet end antage det som en Fölge af den for Norden lokale Nödvendighed, at vedligeholde de gamle Folkefester under andre Navne, saavel for dem, som de derved dyrkede Guddomme. De tre Gilder kaldtes i Kristendommen *Samburdaröl* eller *Drikkelaug*, *bekostede ved Sammenskud.* I det norske Monarkies sidste urorolige Tider, gave de Anledning til Faktionisters Machinationer og oprörske Flokkes Forsamlinger, hvorfor de forbödes af Lovene, som forhen havde strængelig paabudet dem — men til uvisse Tider holdtes dog stedse lignende Gilder af Almuen ved andre höjtidelige Lejligheder f. Ex. Bryllupper (da Gjæsterne selv medbragte Bidrag af Föde- og Drikkevare). Dog have de til be-

stemte Aarstider holdte tildeels vedvaret, især for Juletiden, i enkelte Böygder der ligge höjt til Fjelds f. Ex. Sætersdalen, lige indtil vore Dage. Det forstaaer sig af sig selv, at Höstgilderne dog vedbleve at celebreres af enhver Husfader for hans egen Familie, men de overförtes da ofte til hine kristelige Helligdage. Saaledes vedblive f. Ex. Höstgilderne endnu i Danmark, dog kun som en Art af Familiefester, endskjönt Ordet *Gilde* egentligen ikke mere kan passe sig derpaa efter dets oprindelige Betydning. I den katholske Middelalder kaldtes visse Broderskaber eller Klubber med dette Navn (*Gilde*) ved det ethvert Medlem skulde gjelde (*gjalda*) eller erlægge et vist Bidrag dertil, og især til *höjtidelige Maaltider*, paa den Tid og paa den Maade (hvad Betalingen angik) som för var brugelig ved de hedenske *Gilder* eller *Offermaaltider*, som ogsaa bestode af sluttede Selskaber, forsaavidt de dertil bidragende Husfædre eller *frie Mænd* hörte til visse Tinglauge eller Menigheder. Om begge Slags Gilder har man nu, saa vidt jeg veed, kun en eneste Erindring i Virkeligheden her i Danmark, nemlig paa *Bornholm*. Der har man, lige til dette Aarhundredes Begyndelse, holdt dem vedlige, og har endnu Levninger deraf. Der ligger saaledes f. Ex. i Ruths-Sogn, og i Nærheden af Kirken, et Grundstykke, der fra Arildstid af er udlagt til Gildesbrug, kaldet *Gildesjord* eller *Gildes-Vold*, hvor der i en liden Lund staaer en saakaldet *Gildesgaard*, nu bestaaende af en firekantet Plads, omtrent 22 Alen i Gjennemsnit, indheguet med skjönne dobbelte Stengjerder, forsynet med en Laage med Laas, hvortil Gildeforstanderen har Nöglen. Omkring ved Stengjærderne, inde i Gaarden, er der Græsbænke, og i det sydvestlige Hjörne et Stenbord, paa hvilke Gildeskjænkningen skeer ved de to store Folkeforsamlinger, som endnu holdes her to Gange om Aaret, under Navn af Gilder — det ene nem-

lig paa *Mickelsdag* det andet paa St. *Hansdag.* Til Omkostningerne ved disse Sammenkomster, som saaledes holdes under aaben Himmel, paa den ommeldte Plads, med stærk Drik og anden Lystighed, ere endnu henlagte Indtægter af adskillige Jorder. Ellers have de bornholmske Gilder, hvis *Gildeskraa* eller Statuter dog vare blevne bekræftede og reviderede efter Reformationen, tabt det meste af deres gamle Indretning. I de katholske Tider havde vel alle danske Kjöbsteder deslige *Gilder*, og de större Stæder desuden mange forskjellige, for visse Lauge og Borgerklasser, med vidtlöftige Love, hvis Privilegier endog gik saa vidt, at de udgjorde et Slags smaa Fristater med egne Love og Domstole o. s. v. De helligedes gjerne til en eller anden Helgen, som blev hædret ved Mindebægere, frem for Andre; lode synge Sjælemesser for de afdöde Gildesbrödre o. s. v. Disse og flere katholske Ceremonier (som tildels havde sin Oprindelse i selve Hedenskabet), have vel, foruden flere af Statsindretningen og Tidernes Aand fölgende Aarsager, bidraget til deres næsten almindelige Forfald i Danmark, ved og efter Reformationen. Dog vides kun de geistlige Gilder, som sædvanligen kaldtes Kalander eller Kalenter, at være udtrykkelig forbudne, nemlig ved Christian den 4des Forordning af 1ste Maji 1618, samt senere ved andre Anordninger og Love. I deres Sted kom de saakaldte Præstemöder, Synodalia og Landemoder. De fleste verdslige Gilders betydelige Gods blev henlagt til gudeligt Brug, Kirker, Skoler, Fattige o. s. v. Enkelte af dem fik en anden Indretning, som noget lignede den forrige f. Ex. det kjöbenhavnske Kjöbmandsgilde, som omdannedes under Christian den 3die til et saakaldet Skyde-Compagnie, hvorved Grunden lagdes til det endnu blomstrende, og i vore Dage ved kongelige Personers Forsæde hædrede kjöben-

havnske Skydeselskab og danske Broderselskab. Flere af Gilderne undergik en lignende Forandring f. Ex. det i Lund i Skaane. I denne Provins holdt Gilderne sig længst og ere endnu tildels ved Magt i vore Dage f. Ex. St. Knuds Gilde i Malmöe. I det 17de Aarhundrede har man, ogsaa i det nu egentlige Danmark, havt de gamle Gildes-Indretninger i store Landsbyer f. Ex. i Rönninge i Fyen, helliget St. *Sören* (eller *Severin*), som man kan see i Pastor Bendz's Beskrivelse over Rönninge og Rolfsted Sogn. (Odense 1820, 4), hvor det meste af Byens Gildeskraa eller Bylov, paa ny stadfæstet 1601, er aftrykt.

En vigtig bestaaende Levning af de gamle Gilder ere Haandværkslaugene og deres Forsamlinger. Endnu kaldes de tildels *Gilden* i Tydskland. I Danmark kaldtes ogsaa Laugsartiklerne *Gildeskraae*, ligetil 1619, da alle de gamle Skraa- og Laugsretter afskaffedes, den 19de Juni; ved en Forordng. af C. 4. Siden kaldtes de *Laugs-Artikler*. At de danske Skydeselskaber og nedstamme fra Gilderne, have vi allerede seet. Gildernes Navn blev atter fornyet i Kjöbenhavn i Aaret 1760; men ved en ubetydelig Indretning, da den kun bestod i en saadan Forsamling af islandske Studentere — som vedvarede til 1772. Dens sidste Formand var den bekjendte lærde Oldgrandsker *John Olafsen* fra *Svefneyum*. Dog var den etslags Forvarsel for nye Stiftelser af en langt vigtigere og mere udbredt Indflydelse og af lignende Art, nemlig *Klubberne*. Saavidt mig er bekjendt, oprettedes her den förste af dem (den efter sin Stifter saakaldte *Drejers* Klub) i Aaret 1775. Disse Selskaber have meget tilfælles med de gamle Gilder og bleve sanktionerede ved en Kongl. Anordning 1781. Saavel deres Navn som deres Indretning kom hertil fra England. Benævnelsen kommer af Gjerningsordet *clubb*, som blandt andet betyder

at erlægge, betale, yde sin Del, og har altsaa en lignende Oprindelse som det ældre *Gilde*. Dog var dette Ord *(Gild, Guild)*, saavelsom de Selskaber som det betegnede, fordum brugelige i Engelland. Raadhuset i *London* kaldes endnu *Guildhall*, fordi Gilderne der fordum havde deres Samlings-Plads. De hedenske Offermaaltider paa nordisk Vis brugtes, ligesaavel som i Tydskland, ogsaa i Engelland, og Folket var her saa hengivet dertil, at Pave Gregorius den Store maatte tillade at slige Gilder holdtes ved Kirkerne (ligesom forhen i Templerne) dog med den Betingelse, at de skulde skee til Guds og Helgenernes men ikke til Afgudernes Ære. I Tydskland og Nederlandene er Ordet *Gilde* ældgammelt, og kommet af samme Rod som det nordiske; (T. *gelten* Angels. *geldan*, *gyldan*, Goth. *gildan*, Kymr. *gildio*, Engl. *yield* o. s. v.). At Saxerne netop brugte det om de hedenske Offermaaltider, sees af den bekjendte Afsværgelses-Formular under *Carl den Store: ik forsaco allom diabols gilde* ɔ: Jeg forsager alle Djævelens d. e. Afgudernes Selskaber eller Gilder. Om Gudernes Maaltider og Offringer forekommer Ordet Gilde *(Gildi)* ogsaa hos os i de eddiske Sange. Saaledes bevises deres fælles Brug af Germaner og Gother i de hedenske Tider, skjönt jeg paa den anden Side ikke vil nægte at de ved Katholicismen omdannede Gilder, i deres nye Indretning, udbredtes hertil Danmark i Middelalderen, ligesom Klubberne i vore Dage, fra Engelland.

Jeg nævnte för den sidste Rest af de danske Gilder, som endnu synes at holdes paa den allerældste Maade — paa Öen *Bornholm*. Jeg vil da og ommelde en anden Levning af de tydske, som endnu smager vel saa meget af Hedenskabets ældste Indretninger og Skikke. Den beskrives af *Reynitsch über Truhten und Truhtensteine* (Gotha 1802), i det han netop omhandler den tydske Almues Höstfest ved Mickelsdagstider, som nedstammen-

mende fra det ældste Hedendom. Den varede fordum i 9 Dage, dels som Folkeforsamling til Rettergang m. m., dels helliget til offentlige Lystigheder. Endnu holdes den paa sine Stæder af Bönderne i 3 Dage, hvorved Höjtidelighederne dog ofte faae det katholske Navn af *Kirms (Kirchmess)* eller *Kirchweyhe.* Derved synge Bönderne ældgamle Sange til *Frau Gaue*, *Frau Liebe*, *Hulde Frau* (den gode, kjære, hulde Frue) — rimeligvis *Freya* eller *Frigga*, siden maaske Jomfru *Maria*, (hvis Dyrkelse ogsaa blev forvist ved Reformationen) og nedsætte i Jorden Kors (eller Thorshammere?) omvundne af Halm og Blomster (lignende visse russisk-hedenske Folkeslags Rosenkors). Helligholdelsen af Höstfesten ved Landsbyen Wolfsbaringen i Gotha, nærmer sig mest til de ældgamle Skikke. Den holdes paa en aabenbar hedensk Offerplads, nemlig en af store Stene indheguet Slette, i hvis Midte der staaer en stor Steen, hvilende paa 4 andre, som nu tjener til Menighedens Bord. Den overskygges af et stort Træ. Om disse forhen hellige Gjenstande holder Almuen endnu höjtidelige Omgange med Spidsrödder eller Rosmarinstængler i Hænderne. Den 3die Dag offres her ordentlig et Faar paa Alterbordet, som siden spises tilligemed noget Flesk, samt Æbler og Nödder, hvorom man spiller (maaske isteden for de gamle divinatoriske Lodkastninger). Paa denne Plads holdes ogsaa Gadestævner og Bryllupsdandse. Mange andægtige Præster have her forgjæves sögt at afskaffe disse hedenske Skikke, hvilket dog paa de fleste andre Steder har lykkedes dem.

Saaledes finde vi at den odinske Religions Fester og Offerskikke endnu ikke ere aldeles udryddede, skjönt deres gamle Betydning er forglemt. Om Höstfesten er dette allerede blevet os tydeligt, men det samme kan og tildels siges om de tvende herommeldte Offerfester, hvilke jeg dog her maa omhandle i al muelig Korthed

2) *Offeret for Jordens Gröde*, der skulde holdes *midt om Vinteren*, smelter sammen med vor *Jul* eller *Julehöjtid*, hvilken vore Forfædre betragtede som hele Aarets samt tillige som *Freyrs* eller Solgudens Födselsfest, ligesom Perserne paa samme Tid celebrerede *Mithras*, Ægypterne *Osiris's* Födsels- eller Gjenfindelses-Fest, og Romerne den uovervundne Solguds Födselsdag. *Julen* er den store Höjtid som *Thulenserne* fejrede, efter Procopius's Beretning, naar de fra de höje Fjelde först havde seet den tilbagevendende Sol. Rimeligvis handler hans Beretning om Norge eller Sverrig, hvor dels Landets nordlige Beliggenhed og dels de större Bjerge skjule Solen nogen Tid i de korteste Dage. Julens særdeles festlige Helligholdelse fra Arildstider i de nordiske Lande, er os alle bekjendt. Her vil jeg blot anföre en mærkelig Beskrivelse over en endnu af et Bjergfolk i det sydlige Europa celebreret Fest ved Solens förste aarlige Tilbagekomst, da den udtrykkelig röber en hedensk Oprindelse, som erindrer om vore Hedenoldsfester af den selvsamme Natur *).

"Indvaanerne i Landsbyen St. *Firmins* see ikke Solen i 100 Dage. Ved dens Tilbagekomst, den 10de Febr., helligholdes en Fest, som uden Tvivl har sin Oprindelse fra selve Hedenskabet. Saasnart Natten, mellem den 9de og 10 Febr., er forsvunden og Morgenröden udbreder sit Rosenskjær over Bjergenes Toppe, forkynde 4 af Byens Hyrder denne Fest med deres Tværpiber og Trompeter. Efter at have gjennemgaaet Byen, begive de sig hen til den *Ældste* af Indvaanerne, som har *Forsædet* ved Ceremonien, og som i dette Tilfælde fører Navnet *den Ærværdige;* de modtage hans Befalinger, og begynde deres Runda med at lade Ind-

*) Oversat efter v. Zachs *Correspondence*, Aug. 1829, af Prof. O. Wolff i Journ. f. Pol. &c. 1821.

vaanerne vide, at de maa lave *Æggekagen* til. Kl. 10 forföje sig alle, forsynede med en Æggekage, hen paa Pladsen, og foran gaaer en *Deputation* af Hyrder, som lade sine landlige Instrumenter höre paa ny, og begive sig hen til den *Ærværdige*, for at melde ham at alting er klart til at begynde Festen. Man ledsager ham hen til Samlingsstedet, hvor han modtager Indbyggernes talrige Fryderaab. Den Ærværdige stiller sig midt imellem dem, og efter at have tilkjendegivet dem Festens Öjemed, danne de en Kjæde og *dandse* en Ferandole *omkring* ham med deres Æggekage i Hænderne. Den Ærværdige giver derpaa Tegnet til Bortgang; Hyrderne vedblive at lade sine Instrumenter höre, og man sætter sig i Optog i en herlig Orden, for at begive sig hen til en *Stenbro*, som findes ved Indgangen til Landsbyen. Ved Ankomsten nedlægger enhver sin Æggekage paa Broens Rækværk, og man forföjer sig hen til en Eng i Nærheden, hvor Ferandolerne finde Sted indtil Solens Komme. Saasnart denne Himmelfakkel begynder at lysne om dem, hörer Dandsen op, Enhver tager sin *Æggekage* igjen og *offrer den til Dagens Stjerne*. Saasnart som dens Straaler have udbredt sig over hele Landsbyen, tilkjendegiver den Ærværdige Aftoget, og man vender tilbage i samme Orden. Man ledsager den Ærværdige hjem, hvorpaa Enhver forföjer sig igjen til sin Familie, og spiser Æggekagen der.

Festen varer hele Dagen igjennem og forlænger sig endog til ud paa Natten. Man forsamler sig endnu henimod Aftenen, og adskillige Familier forene sig derpaa til Gjæstebud. Saaledes ender denne Fest, hvor Munterheden og de reneste Morskaber herske, og, udgjör Indvaanernes Lykke i denne Torp, fordi de gjensee Lysets Ophav, der gjör deres Marker frugtbare og udgyder Fryd og Haab fra alle Sider."

Det andet af de *store Gilder*, som Norges ældste Christne Love paabyde, skulde holdes i Julen. Da

skulde Drikken og velsignes til *Christus og Maria*, for got Aar og Fred. Denne religieuse Ceremonie er da sikkerlig traadt isteden for den hedenske ved Midvintersoffret, da Guderne især skulde anraabes om Jordens Gröde.

3) Det tredie almindelige *Offergilde* skulde holdes henimod Sommeren (ved dens Begyndelse) og det kaldtes Sejeroffer (*Sigurblót*), vistnok for at nedbede Sejerguden Odins Gunst og Naade ved de tilstundende Ledingstog, eller og ved Landets Forsvar mod fremmede Fiender, hvis Anfald og Landgange mest maatte befrygtes i Sommertiden. Denne almindelige *Vaarfest* har man i Kristendommen sögt at henflytte til *Paasken*, men alligevel forlagdes dog dens egentlige Höjtideligholdelse af Folket til andre Dage; i Norge og Island nemlig til den 1ste Sommerdag efter gammel Tidsregning, som alletider indtræffer paa en Torsdag i Island (nu stedse imellem den 19 og 25 April), men forhen ansatte man den i Norge til den 14de April. Derimod kom den i Danmark og Sverrig til mest at höjtideligholdes den 1ste Maji, (*Valborgs* eller *Voldborgs* Dag), ligesom det og er Tilfældet i Tydskland, Storbritannien og formodentlig i flere europæiske Lande. Længe i de katholske Tider beholdt den 25de April Navn af *Gagndag* eller Sejerdagen, hvilket blot synes at være en eenstydende Omdannelse af den ældre Höjtids förmeldte hedenske Navn. De ældste Saxer dyrkede en Gudinde under Navn af *Easter, Ostar*, maaske det nordiske *Astar-god, Astar-dís* ɔ: Kjærligheds Gudinden, nemlig *Freya*. Deraf komme Paaskens tydske og engelske Benævnelser (*Oster*, *Easter*), og man udleder adskillige af de i Paasketiden brugte Almueskikke fra hedenske Ceremonier. *Skjær-Torsdag* (der *grüne Donnerstag*) synes dog især mest at have vedligeholdt Erindringen om den fordum hel-

lige *Sommer-Torsdag*, hvoraf f. Ex. den Skik blandt de sjællandske Bönder, da at kaste Staal paa Agrene, som Tordenens Symbol, for at bortskræmme Trolde og onde Aander, der ellers vilde skade Sæden o. s. v.

End en almindelig Höjtid holdtes i Hedendommen midt om Sommeren eller ved Sommersolhverv, næsten i alle den gamle Verdens Lande, og især i vore nordiske; det var nemlig *Midsommersfesten*, som forlagdes til *St. Hans Aften* i de katholske Tider. Vi ville ikke her omhandle denne mærkværdige Höjtid, der endnu celebreres som en Folkefest, især i de tre nordiske Riger, da Snorre ikke ommelder den som stiftet af *Odin.* Aarsagen er enten den, at den tildels ansaas for at være end ældre end Odinstroens Indförelse i Norden, eller den, at de övrige Festers Helligholdelse maatte, for Aarstidens Skyld, skee i Templerne eller i Folks Huse, da derimod Mid-Sommershöjtiden kunde fejres under aaben Himmel i Aarets blideste og yndigste Tid, som lokkede Folk til almindelige Glædesforsamlinger, uden at noget Lovbud behövede at opfordre dem dertil. Dog befalede Norges ældste Kristenret, at et Sammenskudsgilde, (maaske istedenfor det ældre Odinske ved Sommerens Indtrædelse, skulde holdes ved Midsommer eller paa St. Hans Nat).

Saa ældgamle, som hine tre store Fester, ere vist ogsaa de tre hellige Perioder, der ommeldes i de nordiske Love: *Andfred* eller *Höstfred* (medens Hösten og dens Höjtider varede), *Julefred* i Juletiden (og *Vaarfred* i Paaske- og Sædetiden om Foraaret. Alle Drab og Voldsomheder ansaaes i den Tid som Niddingsværk og straffedes haardere end ellers. Ogsaa *Midsommerstiden*, de længste Dage, i Modsætning til Vinterens korteste, var ved nogle Lovböger helliget paa denne Maade. Det Slags Fred kaldes i de ældste

Love ligefrem *Hellighed* (helgi) som vidner om dens ældgamle religiöse Oprindelse, da Gudernes og de guddommelige Tings Hellighed meentes at meddeles Menneskene ved deres höjtidelige Dyrkelse. Med Hensyn til disse ældgamle Vedtægter, er det maaske mærkeligt at vore Love endnu fastsætte större Böder for Voldsgjerninger mod Personer paa Helligdage, end til andre Tider *).

*) Dette Forelæsnings-Brudstykke kan jævnföres med Kofod Anchers udförligere Afhandling: "Om gamle Danske Gilder og deres Undergang, Kjöbenh. 1780," som derved tildels er benyttet, og tildels (med Hensyn til de ældste Tider) nærmere bekræftet og oplyst.